

Illustrerede
KLASSIKERE

*De bedste fortællinger af
verdens største forfattere*

NR. **47** KR. **150**

*Forældreløs
og*

SKIBBRUDEN

Frederick Marryat

Dregebogen *Forældreløs og skibbruden* blev den engelske forfatter Frederick Marryats 26. og sidste bog. Den dramatiske, eventyrlige historie om den unge skibbrudne Jeff Henniker og banditten Jackson, hans brutale fangevogter på den øde ø, blev publiceret i 1849, året efter Marryats død - og formodentlig fuldført af hans søn.

FANDT PÅ SEJLSKIBSROMANEN

Frederick Marryat (1792-1848) var en af de mest populære og anerkendte skikkelser blandt datidens romanforfattere, fremragende officer i den britiske marine og forfatter af de bedste ramsaltede fortællinger om livet til søs, indtil Joseph Conrad dukkede op i horisonten. Hans fortællestil var frisk og levende, beretningerne spændende og humorfyldte og med en tydelig morale.

Marryat havde et vågent øje for detaljer, og beretningerne blev leveret med en god portion livsappetit og godt humør. Sammen med hans talent for at præsentere et fængslende persongalleri, sørgede det for en umiddelbar litterær og økonomisk succes.

De fleste af bøgerne var baseret på Marryats egne oplevelser fra de syv have. Han øste af sin baggrund fra 24 år som officer i den britiske marine og skrev med realisme og førstehåndskendskab om søslag, storme og skibbrud. Han lærte at skrive spændende eventyrberetninger ved selv at være i begivenhedernes centrum. Han havde et unikt perspektiv i egenskab af marineofficer, forfatter og strålende social iagttager.

Marryat fandt næsten egenhændigt på den sejskibsroman, som vi kender i dag og skabte flere udødelige litterære arketyper.

Både hans debutroman, *The Navel*

Skrevet for unge mennesker

af Roger Kordahl
bearbejdet til dansk af
Anders Hjorth-Jørgensen

Frederick Marryat

Officer (1831), *Mr. Midshipman Easy* (1836) og *Masterman Ready* (1841) blev populær læsning i datiden. Berømtheder som Robert Louis Stevenson og Joseph Conrad - og senere Ernest Hemingway - var fulde af beundring for Marryat. Han påvirkede mange store forfattere lige fra Herman Melville (*Moby Dick*) til Patrick O'Brian (*Master and Commander*). Charles Dickens, som var en af hans nære venner, blev også inspireret af ham.

Marryat var i besiddelse af en uforlignelig humor og en udpræget sans for traditionelle mandfolkedyder. Hans friske og fængslende forfatterskab har sikkert haft en betydelig opdragende effekt på den læsende ungdom i 1800-tallets England med tilhørende kolonier.

STAK TIL SØS

Frederick Marryat var en "typisk ung slubbert" ved Mr. Freemans akademi i Ponders End, London. To gange stak han af fra skolen i

den hensigt at stikke til søs. Unge Fredericks opførelse fik faderen - en betydningsfuld forretningsmand - til at skaffe ham hyre på fregatten *Im-périeuse* i september 1806. Efter at have tjenestegjort på en række fartøjer og oplevet mere dramatik end de fleste, blev han udnævnt til løjtnant i oktober 1812.

Marryat udviste også stort personligt mod i sin tid på søen. Han udmærkede sig flere gange, bl.a. ved at springe i havet for at redde kolleger, der var faldet overbord.

Han afmønstrede i november 1830 af "private grunde". Ombord på sin sidste kommando, sejskibet *Ariadne* skrev han tre-bindes-romanen *The Naval Officer, or Scenes and Adventures in the Life of Frank Mildmay*.

Det var stort set en selvbiografisk roman, som han straks modtog 400£ for i betaling.

Historien om Frank Mildmay var fyldt med eventyr, som kunne tage pusten fra alle og enhver, skrevet med en intensitet og glød, som gjorde Marryat til en af tidens mest populære forfattere. De tre romaner blev hurtigt publikumsfavoritter.

Successen fik Marryat til at satse på en litterær karriere.

De friske beretninger fra Marryats hånd - fuld af lys og skygge, løssluppen morskab, strabadserende oplevelser, spændende og heroiske eventyr, varmt venskab og bitter strid - stod i grell modsætning til datidens herskende litterære fortællekunst. Marryat var begunstiget med en levende og direkte fortællestil og en udtømmelig kilde af hændelser og humor, som i nogle tilfælde endte i den rene farce.

SUCCESSFORFATTER

Men Marryats første roman fik en hård medfart hos litteraturkritikerne. Han blev beskyldt for at lægge pri-

En "East-Indiaman" var betegnelsen for et britisk handelsskib, som sejlede på det fjerne østen med varer og passagerer. Her ser man effekten af en hård sø efter middagen. Trykket er fra 1818, udført af George Cruikshank efter tegning af kaptajn Frederick Marryat.

vat uvenskab ind i handlingen og for at introducere faktisk eksisterende personer i alt for tynd forklædning. Romanen *The King's Own* blev udgivet året efter. Den blev bedre modtaget af kritikerne, og viser stor udvikling, når det drejer sig om komposition.

Nye ramsaltede fortællinger udkom på samleband, og efter manges mening nåede Marryat sit foreløbige, litterære højdepunkt i bogen *Snarleyow, or The Dog Fiend*, udgivet i 1837.

Efterhånden opnåede Marryat at få en høj stjerne både blandt læsere og kritikere, og han var blandt Europas mest populære forfattere i 1830'erne. Mellem 1830 og 1835 skrev og udgav han ikke kun fire nye bøger. Han var også redaktør og senere medejer af tidsskriftet *Metropolitan Magazine*, hvor mange af hans mest kendte titler blev publiceret første gang, bl.a. *Mr. Midshipman Easy* i 1836.

Frederick Marryat flyttede til London i 1839. Her færdedes han i litterære kredse sammen med Charles Dickens og andre berømteder.

Marryat og Dickens blev nære venner, som støttede og konsulterede hinanden i litterære spørgsmål og påvirkede hinanden rent fortælle-mæssigt.

MARRYAT OPFANDT DRENGEBOKEN

Skønt det meste af hans produktion blev skrevet for et voksent publikum, var det Marryat, der "opfandt" drengebogen i England med udgivelsen af *Masterman Ready, or the Wreck of the Pacific* (Styrmand Flink).

I løbet af 1840'erne fik Marryat problemer med fortsat at skrive 2-3 omfangsrige voksenromaner om året, men med *Masterman Ready* og de følgende bøger for unge mennesker, fandt han et nyt marked.

Opildnet af den varme modtagelse,

som blev drengebøgerne til del fra kritikere og læsere, fortsatte han med at skrive for børn og unge med bøgerne *The Settlers in Canada* (Nybyggerne i Canada) (1844) og *The Mission, or Scenes in Africa* (1845). Begge blev - akkurat som *Masterman Ready* - udgivet med påtegningen "Written for Younger People" på omslaget.

Den livsglade og ekstravagante Marryat var næsten altid i akut pen-nød og kaldte drengebøgerne for "min lille indtægtskilde". I et brev til den samtidige C. S. Forster har han selv beskrevet, hvorfor han begyndte at skrive i denne genre:

"I den senere tid har jeg koncentreret

Tre af Marryats bøger som billige "yellowbacks" fra sidste halvdel af 1800-tallet.

To danske udgaver af Marryats drengeromaner udgivet i serien Gyldendals Udødelige Ungdomsbøger omkring 1960 med forsider af Robert Viby

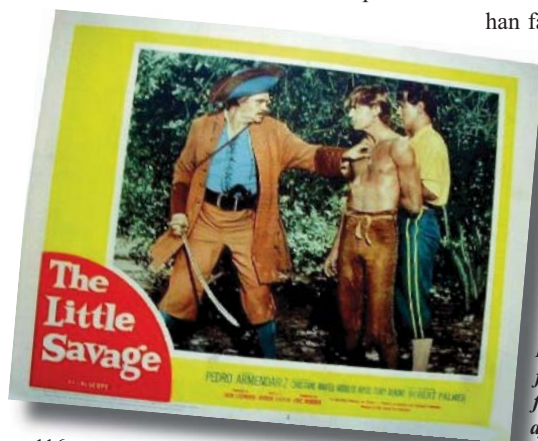
mig om en anden litterær stil, som retter sig mere mod unge mennesker. Mine tidligere produktioner har som alle romaner haft sin tid, og sælger ikke mere - ihvertfald ikke nu. Men med ungdommen stiller det sig anderledes: de har stadig tilbagevendende læsebehov, og er blevet en årlig indtægtskilde."

Marryats udtalte hensigt med *Masterman Ready* var at give sine egne og andres børn læsestof, som var skrevet specielt til denne målgruppe, hvilke blev understreget af undertitlen: "Written for Young Pepole". Den udløsende faktor i den forbindelse var Marryats irritation under læsningen af schweizeren Johann Wyss bog *Familien Robinson*.

Marryat mente, at han kunne skrive en langt bedre fortælling end Wyss. I lighed med denne valgte han derfor at skrive en såkaldt robinsonade - en betegnelse hentet fra Daniel Defoes roman *Robinson Crusoe*, der gav genren dette navn.

DEN UAFSLUTTEDE LILLE VILDE

Marryats succes med at skrive en bog specielt rettet mod yngre læsere blev behørigt bemærket, og snart fulgte andre forfattere i hans fodspor.

Lobby-card til filmatiseringen fra 1959 instrueret af Byron Haskin

Blandt disse Mayne Reid med *The Desert Home* (1851), W.H.G. Kingston med bogen *Peter the Whaler* (1851) og R.M. Ballantyne med *Snowflakes and Snowbeams, or the Young Fur Traders* (1856). Reid, Kingston og Ballantyne blev også meget populære, og en ny litterær genre havde pludselig set dagens lys - drengbogen.

Marryats sidste bøger var *The Children of the New Forest (Børnene i Nyskoven)* (1847) og *The Little Savage* (1848-49).

Sidstnævnte er - ihvertfald delvis - den mest originale. De religiøse overtoner står i stærk kontrast til Marryats øvrige forfatterskab. Han var langt fra et irreligiøs menneske, men i denne bog slår han om sig med bibelcitater og kristen moral. Men han færdiggjorde aldrig selv bogen.

Da han døde, havde han afsluttet to kapitler af romanens anden del. Dvs. til og med kapitel 24. Bogen blev færdiggjort og udgivet efter

hans død. Sandsynligvis var det sønnen Frank Marryat, som skrev de sidste kapitler.

SLUTNINGEN

Sine sidste år tilbragte Marryat med familien i Langham, Norfolk, hvor han tilbragte tiden med agerbrug og forfattervirke. Han foretog kostbare dyrkningseksperimenter, som betød, at han trods store indtægter på bogudgivelserne ikke var nogen rig mand.

Kaptajn Frederick Marryat døde den 9. august 1848.

Om sit forfatterskab skrev han ironisk, at der var tre elementer i en roman, der gjorde det svært at tilfredsstillende kritikere: "Det første er begyndelsen, det andet er midtersektionen og det tredje er slutningen."

Roger Kordahl er grafisk designer, men han har også en baggrund som forlagsredaktør, oversætter, skribent og tegner.

Den originale engelske tekst til Frederick Marryats *The Little Savage* kan downloades fra denne website: <http://www.gutenberg.org/etext/21551>

I USA blev *The Little Savage* trykt i 7 oplag med samme forside og indhold. Forsiden var malet af anonym kunstner, ligesom det ikke er oplyst, hvem der skrev manuskript. Men George Evans stod for tegneserien.

George Evans

- se biografi Bog 8 side 67 og artikel om EC-tegnerne Bog 9 side 70

Udgivet første gang i USA som *Classics Illustrated* #137 i marts 1957.

Udgivet på dansk som *Illustrerede Klassikere* nr. 47 i 3 oplag - det første i 1957.

Manus:
Ukendt

Tegninger:
George Evans

GEORGE EVANS

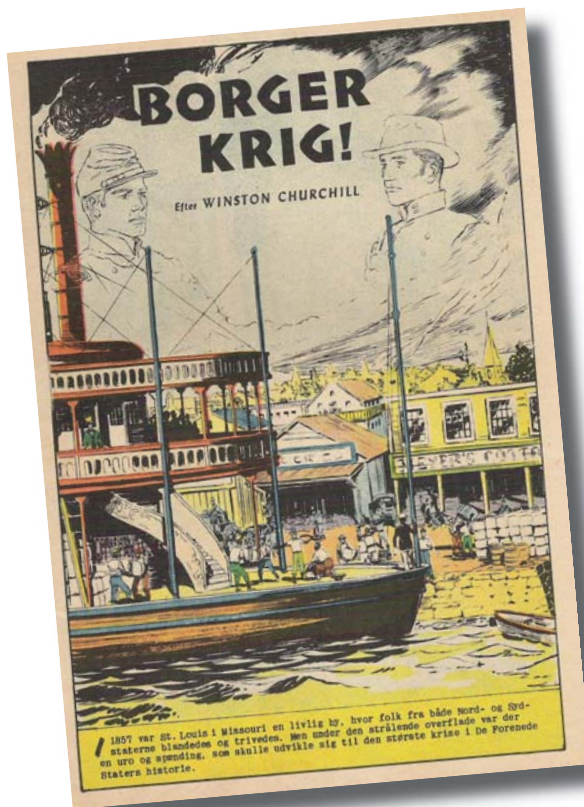
Den tidlige EC-tegner George Evans medvirkede ved ialt 13 *Classics Illustrated*. På side 119 følger en af dem, *Forældreløs* og *skibbruden*. I Bog 8 kunne man nyde hans rentegning af *To byer* og i Bog 9 hans ele-

gante, velfortællende streg i *Romeo og Julie*. Her er vist indledningssiderne til to af hans andre mesterlige, atmosfæremættede bidrag til udgivelsen: *Tuan Jim* (IK 67) og *Forfulgt* (IK62) og på side 118 yderligere tre,

der viser hans eminente håndtering af historiske temaer..

Men George Evans var også bidragsyder til *Classics Illustrated Special Issues*. Det fortælles der mere om på denne bogs side 220-24.

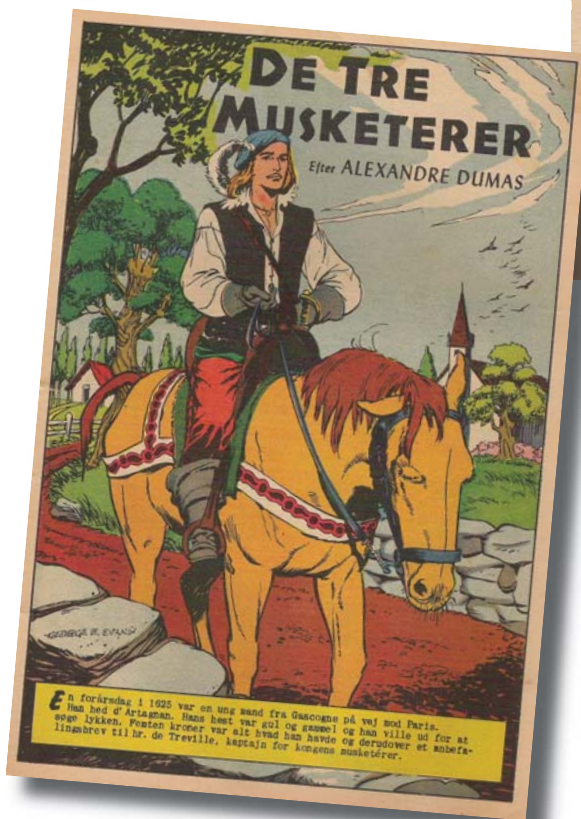

GEORGE EVANS

Mange bøger og utallige film har fortalt om skænseløse sørøveres redselseringer på de syv verdenshave i tidligere tider. I Paramounts strålende farvefilm giver Cecil B. De Mille en sandfærdig beretning om piraten Jean Lafitte, der ikke var som de fleste andre sørvere, og over denne film har Illustrerede KLASSIKERE skabt PIRAT KAPTAJNEN.

Tre indledningsider til Illustrerede Klassikere signeret George Evans: *Borgerkrig (IK 86)*, *Piratkapitajnen (IK 85)* - tegnet med assistance fra Robert L. Jenney - og den nyt tegnede udgave af *De tre musketerer (IK 91)*.